

SVERIGES
MODERNASTE
MYNDIGHET
2019

Upphandlings
myndigheten

Upphandlingskrav för betong

Jens Johansson

2022-10-26

Upphandlingsmyndigheten

Stödjer och utvecklar offentlig upphandling och inköpsverksamhet så den blir mer:

- ▶ strategisk,
- ▶ rättssäker,
- ▶ effektiv,
- ▶ socialt hållbar,
- ▶ miljömässigt hållbar
- ▶ och främjar innovativa lösningar.

Ger också vägledning till kommuner och regioner i frågor om statsstöd.

Hälften av annonserna inom samhällsbyggnad

CPV *	Benämning	Antal	Andel
45	Bygg- och anläggning	6 489	36 %
71	Arkitekt, bygg, ingenjörs och besiktningstjänster	2 007	11 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	900	5 %

Annonserat värde av
upphandlingar inom
bygg, anläggning och
fastighet var närmare

200

**MILJARDER
KRONOR**

2020

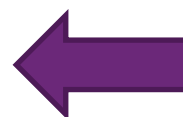
(byggverksamhet 132,9
fastighetsverksamhet
66,9 miljarder kronor).

* CPV – Common Procurement Vocabulary. CPV standardiserar de referenser som används av de upphandlande myndigheterna och enheterna för att beskriva föremålet för upphandlingen.

De offentliga inköpens miljöpåverkan

Miljöspendanalys av offentliga inköp 2019

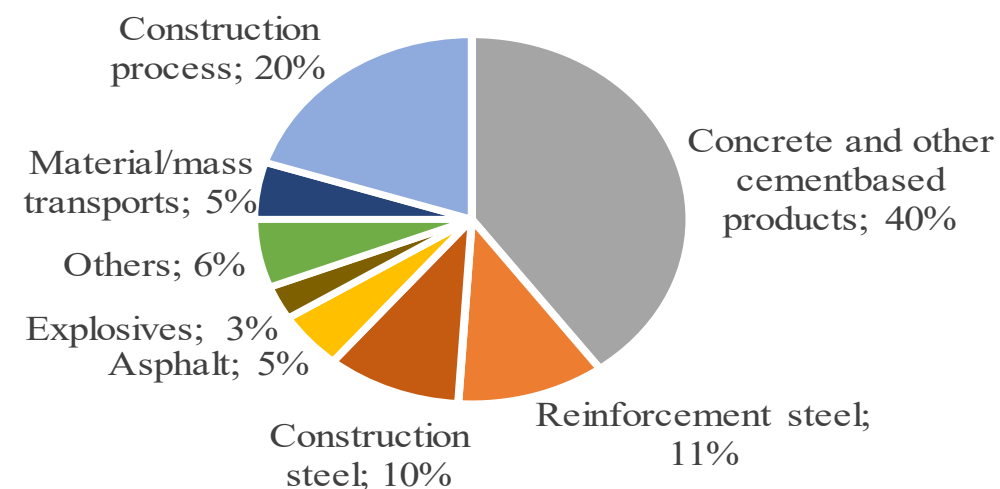
Övergripande kategorier	Inköp inklusive moms, miljoner SEK	Klimatpåverkan, ton CO ₂ -eq	Förändrad landanvändning, 1000 m ² per år
Byggnad, fastighet och mark	259 221	9 247 168	729 514
Utrustning och material	92 385	4 594 564	326 187
Drift av hela verksamheter och driftentreprenader	164 216	3 730 216	477 172
Material och tjänster för egna organisationen	102 767	3 250 332	286 444
Tjänster och material till brukare	52 494	1 843 907	721 387
Stödjande tjänster, främst kompetens	39 178	861 162	74 117

Störst påverkan från bygg-, fastighet, mark och anläggning. Klimatpåverkan från anläggningssektorn

Anläggningssektorn

Källa: Upphandlingsmyndigheten 2021,
De offentliga inköpens klimat- och miljöpåverkan

Källa för diagrammen: Mistra Carbon Exit - Technical Roadmaps:
Steel, cement, buildings and transport infrastructure, 2019

Kriterietjänsten

https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier/

Hitta hållbarhetskriterier

I vår kriterietjänst hittar du hållbarhetskriterier för inköp med fokus på miljömässig och social hållbarhet. Dessa kriterier kan du använda i utformningen av en upphandling. Att ställa krav på hållbarhet i upphandling kan bidra till att nå flera samhällseliga mål inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet.

Sök kriterier

Miljömål

Agenda 2030

Kategori

+ IT och telekom

+ Bygg och fastighet

+ Städ och kemikalier

+ Fordon och transport

+ Kontor och textil

+ Livsmedel och måltidstjänster

+ Sjukvård och omsorg

+ Giffri förskola

+ Arbetsrättsliga villkor

Innehåll på denna sida

Om kriterietjänsten

Om våra kriterier

Pågående kriteriearbete

Hjälp oss att utveckla vår kriterietjänst

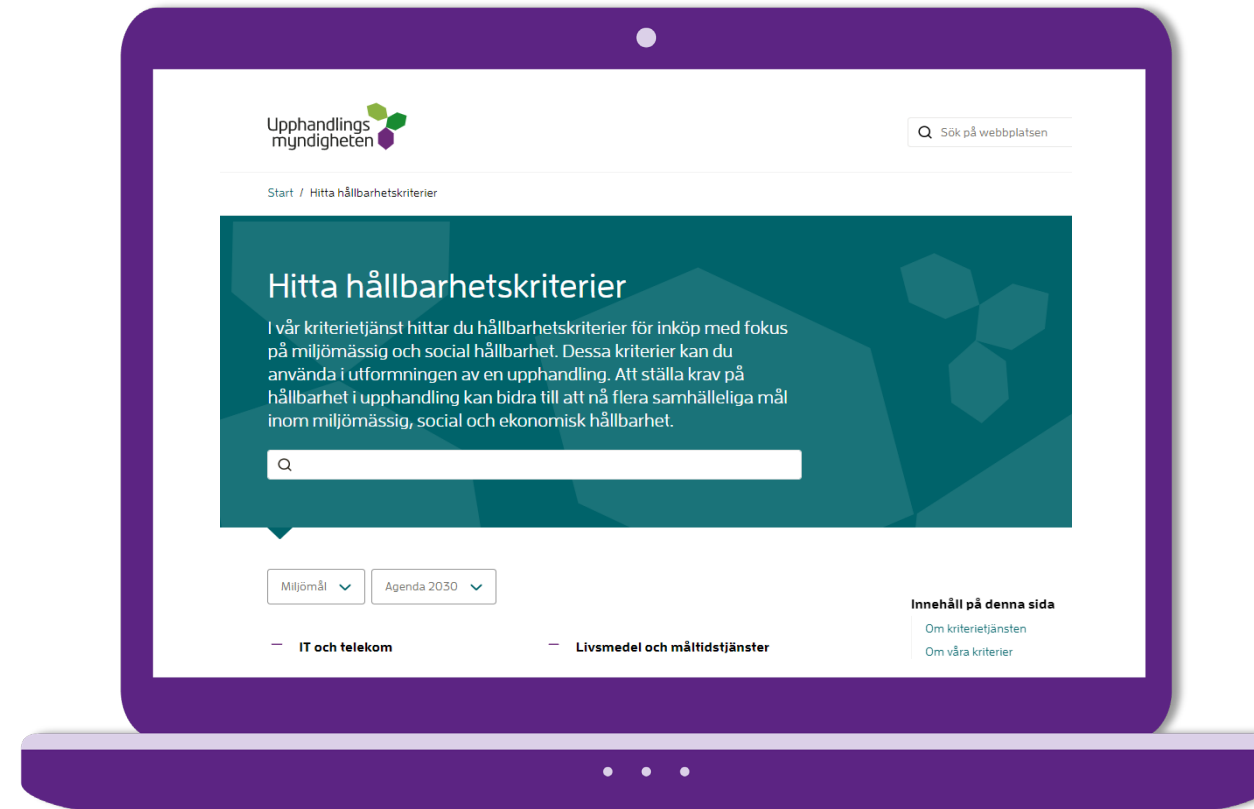
**Kraven
är gratis att ladda ner !**

www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier

Upphandlingsmyndighetens krav

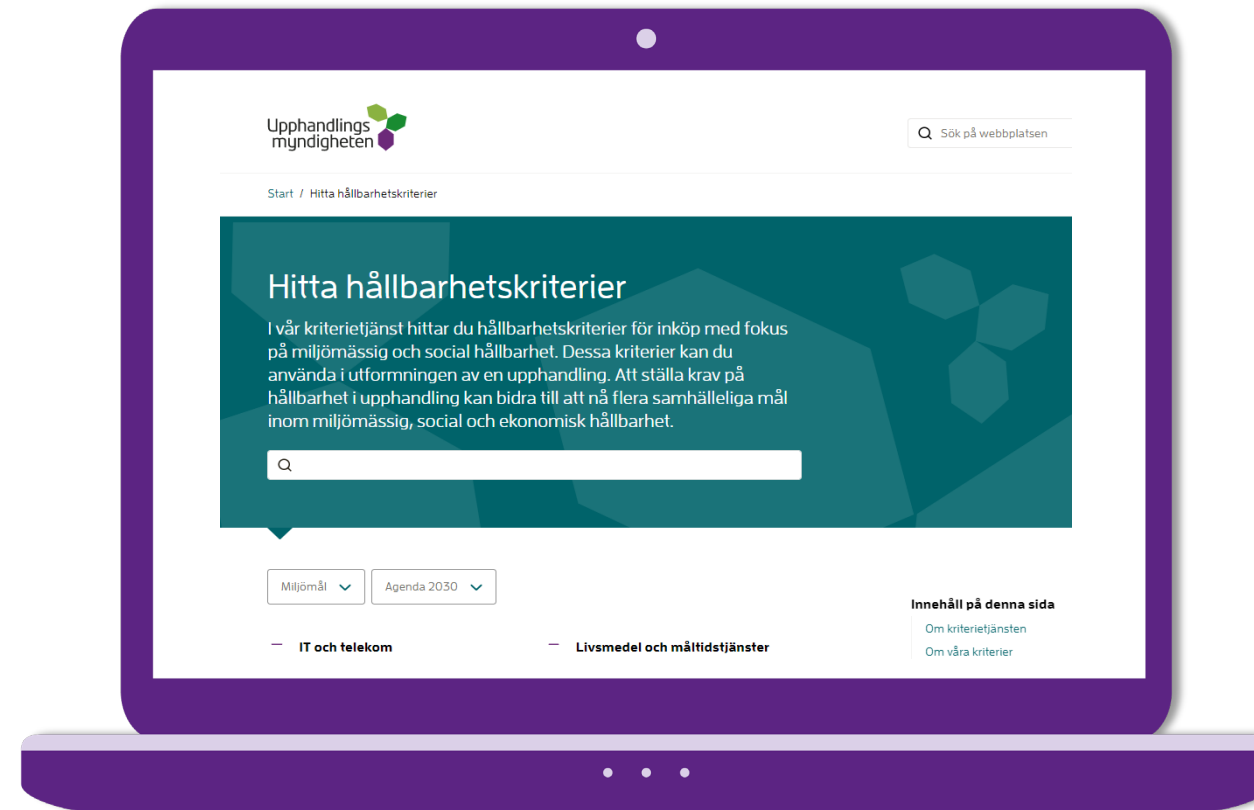
- ▶ Preferenser i frivilliga avtal.
- ▶ Högre ambitionsnivå än lagstiftningen
- ▶ Kriterier/krav, dvs. upphandlingsmässigt: Kvalificeringskrav, teknisk specifikation, kontraktsvillkor & tilldelningskriterier.
- ▶ Formulerade så de tillgodoser upphandlingslagstiftningen (LOU), bla:
  - Transparens
  - Likabehandling
  - Proportionalitet
  - Icke diskriminering

Upphandlingsmyndighetens krav

Består bland annat av:

- Argument
varför använda detta kriterium?
- Skrivning
En skrivning att använda i
upphandlingsunderlag (förfrågningsunderlag)
- Information om kriteriet
som kan vara bra att tänka på,
tillämpningsanvisningar
- Bevis i anbud
så här kan kriteriet bevisas i anbudsskedet
- Uppföljning
så här kan kriteriet följas upp och/eller verifieras

Hur kan kriterierna användas?

- ▶ Förbereda
  - ▶ Mål
  - ▶ Tekniska föreskrifter (krav och anvisningar)
  - ▶ Behovs- marknadsanalys
- ▶ Upphandla
  - ▶ Upphandlingsdokument, AF, TF och övriga AMA-delar
- ▶ Realisera
  - ▶ Verifiering & uppföljning
  - ▶ Överlämning

Upphandlingskrav inom

- ▶ Inomhusklimat & ventilation
- ▶ Fuktsäkerhet
- ▶ Energieffektivitet
- ▶ Minskad klimatpåverkan
- ▶ Vattenanvändning
- ▶ Buller & ljud
- ▶ Magnetiska fält
- ▶ Kemiska hälso- och miljörisker i materialval
- ▶ Materialhantering
- ▶ Byggavfall och återvinning
- ▶ Nytt i november: God projektkultur

Betong

Befintligt stöd

- ▶ Generella klimatkriterier för nybyggnation:
  - Krav att minska byggnadens totala klimatavtryck.
  - Betong ofta är en betydande del av klimatavtrycket.
  - Krav att föreskriven betong inte får bytas ut.
- ▶ Effektberäkningsverktyg

Marknadsmässiga förutsättningar

- ▶ Upphandling av cement ligger längre ned i leveranskedjan, förekommer sällan inom offentlig upphandling.
- ▶ Prefabricerade betongprodukter även från internationell leverantörsmarknad.
- ▶ I dagsläget svårt att jämföra klimatpåverkan mellan olika producenter i anbudsutvärdering.
- ▶ EU:s handel med utsläppsrätter föreslås kompletteras med CBAM (gränsjusteringsmekanism för koldioxid för bl.a. stål och cement) för att undvika osund konkurrens från utomeuropeiska leverantörer.

Första försöket till hållbarhetskrav betong

- ▶ Konsult i uppdrag ta fram förslag på krav 2020
  - ▶ Förslag på maximala växthusgasemissioner för vissa kvaliteter av betong, baserat på Trafikverkets erfarenheter
  - ▶ Under förankringsarbetet restes invändningar att resultatet
    - inte stämde med mönster för upphandling
    - kravnivåer alltför låg ambition
  - ▶ Invänta Svensk betongs arbete med att uppdatera sin lista
- ....
- ▶ Den uppdaterade listan:
    - Synpunkter på att listan inte kan användas för skarpa kravnivåer
    - Vad gör man med det som inte finns med i listan, övriga ca 600 "recept"?
  - ▶ Nytt grepp behövs

Nuläge fabriksbetong

Utveckling av hållbarhetskriterier för fabriksbetong pågår:

- ▶ Inkludera olika angreppssätt för minskad klimatpåverkan från betong, succesivt arbete under projekten, exempelvis för optimering av projekttid (torktider), mängder, utförande och val av kvaliteter.
- ▶ "Processkrav" för att säkerställa att klimatförbättrad betong bibehålls genom hela projekteringsprocessen.
- ▶ Utmanande att sätta en siffror på tex maximala emissioner av växthusgaser – stor variationsbredd av produkter.
- ▶ Siktar på att få klart krav under 2023.

Framtida utveckling

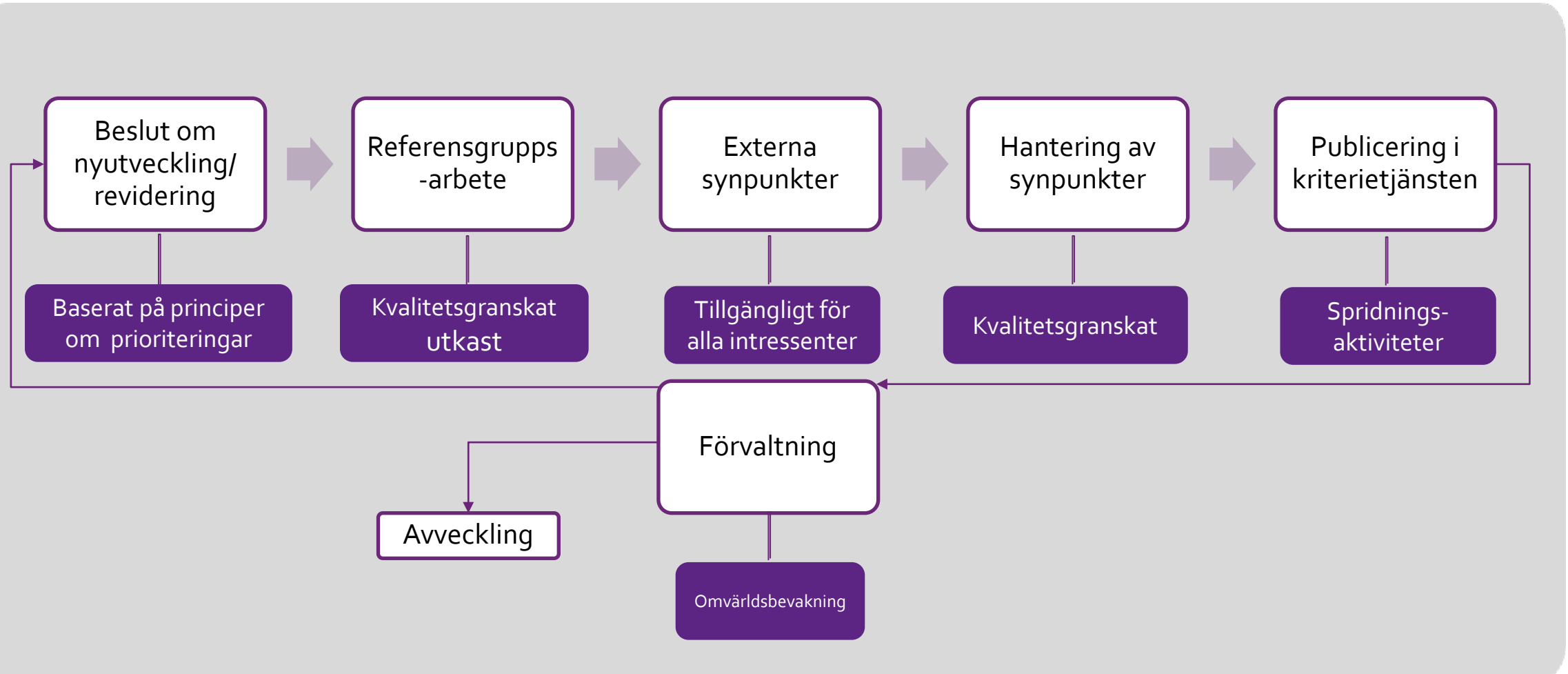
Tänkbar fortsatt kriterieutveckling inom:

- ▶ Prefabricerade betongprodukter
- ▶ Armering
- ▶ Cirkulär design

Våra prioriteringar påverkas av upphandlingsmönstren hos aktörerna inom offentligt upphandling: I vilken utsträckning handlas t.ex. stommar eller mark och grundläggning upp som separata entreprenader?

Så här arbetar vi fram kriterierna

Tack!

Mer inspiration och vägledning
hittar du på vår webbplats

upphandlingsmyndigheten.se

Frågeservice

Telefon: måndag – torsdag kl. 9-12

Chatt: måndag – torsdag kl. 13-15, fredag kl. 9-12

Frågeportalen: dygnet runt

- @uhmynd
- Upphandlingsmyndigheten
- @upphandlingsmyndigheten
- Upphandlingsmyndigheten

